
Od przeszłości do teraźniejszości

Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego

1945–2015

Oddział Magazynów i Konserwacji Zbiorów

Abstract: The Repositories and Collections Maintenance Department

The article presents the history of The Repositories and Collections Maintenance Department since 1945. The problems of acquisition and location of library holdings as well as all changes in the organization of work in The Department (2007) and connected with computerization and electronic system of ordering items are described.

79
W dniu 14 lutego 1945 r. ustalono schemat organizacyjny tworzącej się Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi (BUŁ). Wydzielono sekretariat, referat gromadzenia zbiorów oraz zespoły zabezpieczania i wstępnej segregacji zbiorów¹. W połowie roku 1947, ówczesny dyrektor Biblioteki dr Adam Łysakowski nadał placówce strukturę organizacyjną odpowiadającą jej aktualnym potrzebom i możliwościom. Obejmowała ona cztery działy główne: Zarząd Ogólny, Dział Nabytków, Dział Katalogowania i Dział Czytelnictwa². Początkowo magazyn tzw. zbiorów zabezpieczonych należał do Działu Nabytków. W roku 1949 magazyn druków zwartych i inwentarz znalazły się w Dziale Opracowania Książek, natomiast magazyn druków ciągłych – w Dziale Czasopism³. Zarządzenie Ministra Szkolnictwa Wyższego z 24 lipca 1952 r. ustaliło organizację bibliotek uczelnianych⁴. Zgodnie z jego wytycznymi magazyn druków zwartych, inwentarz, oprawa i konserwacja, a także magazyn zbiorów zabezpieczonych trafiły do Oddziału Opracowania Zbiorów, magazyn druków ciągłych znalazł się w Oddziale Czasopism⁵.

* Mgr Anna Pielat, Oddział Magazynów i Konserwacji Zbiorów BUŁ.

¹ Z.S. Dylik, *Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi w pierwszym okresie istnienia*, „Życie Szkoły Wyższej” 1980, R. 28, nr 7/8, s. 107–108.

² H. Więckowska, *Organizacja Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi*, [w:] *Pierwsze Dziesięciolecie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi 1945–1954*, Łódź 1955, s. 5.

³ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1948/49*, s. 16.

⁴ H. Więckowska, *op. cit.*, s. 9

⁵ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1952*, s. 14.

Z dniem 1 stycznia 1957 r. do struktury organizacyjnej Biblioteki wprowadzono Oddział Magazynów i Konserwacji Zbiorów⁶. Proces tworzenia nowej komórki trwał do maja, kiedy to zatwierdzono ostatecznie odrębny Oddział⁷. Struktura organizacyjna Biblioteki uchwalona na posiedzeniu Senatu UŁ 27 listopada 1961 r. wydzielała w Oddziale Magazynów i Konserwacji Zbiorów trzy Sekcje: Inwentarza, Opracowania Technicznego, Obsługi Czytelniczej⁸. 1 stycznia 1964 r. została ona zatwierdzona przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego, jednak zmniejszono liczbę sekcji i zmieniono nomenklaturę. Oddział Magazynów i Konserwacji Zbiorów składał się z Sekcji Inwentarza i Przysposobienia Książki i Sekcji Obsługi Czytelniczej⁹. Kolejne zmiany nastąpiły dopiero w 1998 r., kiedy to Zarządzeniem nr 3/98 Dyrektora Biblioteki z dnia 4 marca 1998 r. prace związane z ewidencją nowego wpływu i opracowaniem technicznym książki przeniesiono do Oddziału Opracowania Alfabetycznego Zbiorów¹⁰. Dnia 1 sierpnia 1998 r. powołano Sekcję Opracowania Technicznego Czasopism. Sekcja Obsługi Czytelniczej pozostała bez zmian. Struktura ta przetrwała do dziś.

1. Zbiory i pomieszczenia

80 1945–1957 – cztery adresy, brak miejsca na zbiory

Kompletowanie zbiorów BUŁ rozpoczęto od przejmowania tzw. książek opuszczonych z terenu Łodzi i okolic, a także pochodzących z terenu Ziemi Odzyskanych. Kolejnym źródłem wpływów były dary zarówno od osób prywatnych, jak i instytucji. W 1946 r. Biblioteka zaczęła otrzymywać egzemplarze obowiązkowy, co pozwoliło jej zbierać całą polską bieżącą produkcję wydawniczą. Kupno oraz wymiana krajowa i zagraniczna dopełniały możliwości gromadzenia i uzupełniania zbiorów.

W lutym 1945 r. na potrzeby tworzącej się Biblioteki zajęto, przy al. Kościuszki 10, część budynku pofabrycznego, w którym były zniszczone stropy i podłogi¹¹. Z.S. Dylik podaje, że początkowo były to dwa pomieszczenia: pokój mający 40 metrów i pokój dwumetrowy¹². Z czasem udało się powiększyć powierzchnię do 800 metrów i urządzono tam magazyny zbiorów zabezpieczonych¹³.

⁶ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1957*, s. 12.

⁷ *Ibidem*, s. 55.

⁸ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1961*, s. 17.

⁹ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1963*, s. 10.

¹⁰ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1998*, s. 22.

¹¹ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1945/47*, s. 15.

¹² Z.S. Dylik, *Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi...*, s. 101.

¹³ *Ibidem*.

W lipcu 1945 r. Biblioteka otrzymała 3 sale i 2 małe pokoje na III piętrze budynku przy ul. Narutowicza 59a. Magazyn znajdował się w jednej z sal i już w końcu roku 1945 nie mieścił opracowanego księgozbioru¹⁴. Latem 1948 r. pozyskano jeszcze pierwsze piętro tego samego budynku. Nie rozwiązało to jednak problemów lokalowych Biblioteki.

Z uwagi na przepełnienie magazynów przy ul. Narutowicza 59a, brak miejsca na nowy wpływ, w grudniu 1951 r. dyrekcja została zmuszona do podjęcia decyzji o lokowaniu mniej poczytnych zbiorów skatalogowanych w magazynach przy al. Kościuszki 10. Wpływało to ujemnie zarówno na wygodę czytelników, którzy otrzymywali książki z opóźnieniem, jak i na stan techniczny księgozbioru narażonego na ciągłe przenoszenie¹⁵. Zaczęto też dzielić wpływające książki na dwie grupy: mniej poczytne otrzymywały nr inwentarzowy od 150 000 i magazynowano je w gmachu przy al. Kościuszki, oceniane natomiast jako poczytne otrzymywały kolejny nr inwentarza (powyżej 80 000) i pozostawiano je w magazynie przy ul. Narutowicza. W miesiącach letnich roku 1952 dokonano gruntownego przesunięcia w magazynie przy ul. Narutowicza 59a, aby uzyskać miejsce na wstawienie nowych regałów. W efekcie tego, kolejność ustawienia książek została zakłócona, a praca magazynierów jeszcze bardziej utrudniona¹⁶.

W 1956 r. nastąpiło połączenie Uniwersytetu z Wyższą Szkołą Pedagogiczną, czego skutkiem była konieczność przejścia 40. tysięcznego księgozbioru przechowywanego przy al. Kościuszki 21¹⁷.

Lata następne to bezustanne borykanie się z brakiem miejsca. Jak pisało: „magazyny nie mogą już pomieścić napływających zbiorów, umieszcza się je na różnych »pomysłowych« przyczepkach i zawieszkach między regałami, co psuje porządek magazynowy i w konsekwencji powoduje trudności w wyszukiwaniu zamówień”¹⁸.

W 1955 r. położono kamień węgielny pod budowę nowego gmachu przy ul. Matejki. Najszybciej ukończono skrzydło magazynów, co pozwoliło, od listopada 1957 r., na stopniowe przenoszenie zbiorów.

1957–1960 – przeprowadzka do nowego gmachu

Plan przeprowadzki zbiorów opracowano bardzo szczegółowo. Przeniesieniem i instalowaniem zbiorów w nowym gmachu zajmował się mgr Wacław Frontczak, pierwszy kierownik Oddziału Magazynów i Konserwacji

¹⁴ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1945/47*, s. 15.

¹⁵ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1951*, s. 14.

¹⁶ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1952*, s. 28.

¹⁷ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1956*, s. 6.

¹⁸ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1956*, s. 9.

Zbiorów, wspomagany przez zespół magazynierów. Pierwszy transport książek przewieziono do nowego gmachu 22 listopada 1957 r. Przygotowano specjalne skrzynki do transportowania zbiorów. Do końca grudnia 1957 r. przeniesiono ok. 10 tys. wol., składanych na parterze nowego budynku magazynu na podłódze, w stosach, a następnie ustawiono je na regałach III piętra¹⁹. W styczniu 1958 r. ustawiono na półce w magazynie nowej Biblioteki pierwszą książkę. Do wakacji 1958 r. przeniesiono do magazynu przy ul. Matejki 34/38 zbiory lokowane przy al. Kościuszki 21. W maju 1959 r. zakończono przeprowadzkę zbiorów z magazynów przy al. Kościuszki 10, łącznie ponad 300 tys. wol. Od czerwca 1959 r. zaczęto przewozić czasopiśma z magazynów przy ul. Narutowicza 59a. To wszystko odbywało się przy normalnym funkcjonowaniu Biblioteki. Czasopiśma zaczęto ustawiać od razu zgodnie z planem, z zachowaniem rezerwy miejsca na 20 lat. Druki zwarte ustawiano według przyjętej od początku istnienia Biblioteki zasady „*numerus currens*”.

Gmach magazynu przeznaczony był na druki opracowane zwarte i ciągłe, jednakże początkowo, ze zrozumiałych względów, służył jako skład wszelakich zbiorów.

Ostatni transport przenoszonego księgozbioru odbył się 30 maja 1960 r. i od tej pory zbiory BUŁ znajdowały się już tylko w nowym gmachu. Nie było to równoznaczne z zakończeniem przeprowadzki. Kilkanaście tys. wol. wymagało wypakowania ze skrzyń na parterze, przewiezienia i ustawienia na piętrach. Gazety przeniesiono do podziemia pawilonu parterowego na specjalnie skonstruowane regały. Wszystkie prace wykonano do końca 1960 r. bez zakłócania normalnego funkcjonowania Biblioteki.

1960–1967 – nareszcie mamy miejsce

Budynek magazynowy obliczony został na milion wol.

„Zbiory uzyskały znakomite pomieszczenie na metalowych regałach w przestronnym 10. piętrowym magazynie”²⁰.

Regały wykonano w Łódzkich Zakładach Metalowych według zaleceń kierownictwa Biblioteki. Rozmieszczono je na 7 piętrach magazynu, przy czym tylko trzy piętra miały początkowo komplet półek²¹. Były też niedociągnięcia – brzęczące i drgające świetlówki, klimatyzacja, która właściwie nie istniała, wadliwie działająca wentylacja, windy zbyt małe, z trudnością mieszczące wózek na książki i jednego pasażera. Jeszcze w 1964 r. na IX i X piętrze magazynu nie było wody, nie działały urządzenia sanitarne i nie było ogrzewania²².

¹⁹ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1957*, s. 56.

²⁰ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1960*, s. 7.

²¹ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1957*, s. 18.

²² *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1964*, s. 24.

W 1961 r. oszacowano, że magazyn jest w 77% wypełniony przez książki, czasopisma, część zbiorów specjalnych, dublety i zbiory nieopracowane. Zbiory opracowane zajmowały ok. 55% miejsca.

Po trudnych latach związanych z powstawaniem Biblioteki i z jej adaptacją w nowych warunkach, BUŁ weszła w okres pewnej stabilizacji. W roku 1963 opracowane wydawnictwa ciągle mieściły się w podziemiach pawilonu parterowego oraz na trzech kolejnych najniższych piętrach, z zachowaniem odpowiedniej rezerwy na uzupełnienia i nowy wpływ. Wydawnictwa zwarte zajmowały już całkowicie piętra X, IX i większą część VIII. Pozostałe piętra zostały zajęte przez następujące zbiory: wydawnictwa byłej Wyższej Szkoły Ekonomicznej i tzw. zbiory lubelskie, księgozbiory Zakładu Bibliotekoznawstwa i Zakładu Filologii Rosyjskiej oraz nieopracowane zbiory poniemieckie, dublety, stare druki, depozyty Łódzkiego Towarzystwa Naukowego i Aurelego Drogoszewskiego, dokumenty życia społecznego i muzykalia²³.

W 1964 r. posegregowano tzw. zbiory zabezpieczone i część z nich, głównie należące do byłej Preussische Staatsbibliothek w Berlinie oraz zmagazynowane u nas tzw. zbiory lubelskie, przewieziono w 1965 r. do Berlina²⁴.

W 1966 r. księgozbiór „W”, wieloegzemplarzowy księgozbiór dydaktyczny, znajdujący się dotąd w wypożyczalni przeniesiono na VI piętro magazynu. W tym samym roku do magazynu trafiły zbiory rękopisów i mikrofilmów.

W 1967 r. ukończono nową bibliotekę Wydziału Ekonomicznego i zaczęto wywozić zbiory byłej WSE do nowego gmachu. Dzięki temu zwolniło się miejsce na gazety w podziemiach parterowego pawilonu. Zaczynało natomiast brakować miejsca na nowy wpływ wydawnictw ciągłych. Okazało się, że w całym magazynie jest już tylko 175 pustych półek. Zaplanowano dostawienie nowych regałów w magazynie głównym i po podłączeniu BUŁ do elektrociepłowni, zaadaptowanie na magazyn pomieszczenia zajmowanego dotychczas na skład opału²⁵.

1968–1989 – coś przesuniemy, coś oddamy i jeszcze się zmieścimy

W 1968 r. wypełnienie magazynu sięgnęło 93%, w tym 70% zajmowały zbiory opracowane: wydawnictwa zwarte, ciągle oprócz gazet, stare druki, rękopisy i mikrofilmy. Rozpoczęto zatem dostawianie dodatkowych regałów na wszystkich piętrach magazynu. Uzyskano w ten sposób miejsce na dodatkowe 100 tys. wol.²⁶

²³ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1963*, s. 30–31.

²⁴ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1964*, s. 6–7.

²⁵ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1967*, s. 35–36.

²⁶ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1969*, s. 35.

Trudności w usuwaniu zbiorów przyjętych do magazynu na przechowanie „tymczasowe” przyspieszyły myśl o konieczności rozbudowy magazynu. Policzone wszystkie puste półki w całym magazynie i miejsca, na których można jeszcze było dostawić nowe regały, i wzięwszy pod uwagę coroczny wpływ, obliczono, że magazyn zapełni się całkowicie już w 1977 r. Poczyniono więc pierwsze kroki zmierzające do wprowadzenia zamiarów rozbudowy BUŁ do najbliższych planów budowlanych uczelni²⁷.

Lata następne to nieustanne przesuwanie i ścieśnianie zbiorów w obrębie magazynu, a także przemieszczanie części przechowywanych zbiorów poza magazyn.

W 1984 r. przeniesiono dokumenty życia społecznego do dawnej auli oraz dublety czasopism do pomieszczenia zajmowanego wcześniej przez archiwum. W 1988 r. przesunięto poza magazyn (do pomieszczeń zajmowanych dotąd przez Katedrę Teorii Literatury) część starych druków²⁸.

Wszystkie wspomniane przedsięwzięcia były doraźnymi próbami poradzenia sobie z brakiem miejsca na nowe zbiory. Dlatego już w latach 1985–1986 opracowywano projekt rozbudowy biblioteki, między innymi zakładano budowę bliźniaczego budynku magazynu, usytuowanego na wschód od obecnego, jednakże projekt ten nie został zrealizowany²⁹.

1990–2002 – zdobywamy nowe terytoria: pomieszczenie po magazynie mebli, sala 128, dawna kotłownia

W 1990 r. wyremontowano i przystosowano do magazynowania zbiorów pomieszczenie, w którym dotąd składowano zbędne lub zapasowe meble. Ponadto zmontowano i dostawiono dodatkowe regały na gazety. Uzyskano również, po uprzednim wyremontowaniu, pomieszczenie po usuniętych dubletach³⁰. W 1991 r. zagospodarowywano oba te pomieszczenia.

W 1995 r. przeniesiono mikrofilmy i mikrofiszę do Samodzielnej Sekcji Czasopism Bieżących, a księgozbiór „D”, czyli zbiór kalendarzy, informatorów i sprawozdań, do sali 128. W 1996 r. przesunięto tam rękopisy prac doktorskich i habilitacyjnych i sala 128 stała się integralną częścią magazynu. Przekazano do Oddziału Zbiorów Specjalnych stare druki gromadzone na V piętrze. Ostatecznie, po dwuletnich rozsadach, połowę VI piętra można było przeznaczyć na nowy wpływ druków zwartych.

²⁷ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1970*, s. 36–37.

²⁸ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1988*, s. 11.

²⁹ J. Andrzejewski, *Rozbudowa Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi. Stan prac*, [w:] *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1985/86*, s. 33–36.

³⁰ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1990/91*, s. 34.

W 1997 r. podjęto starania o pozyskanie środków finansowych na adaptację na magazyn składowy nieczynnej od wielu lat kotłowni węglowej. Uzyskane z Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej pieniądze pozwoliły na rozpoczęcie prac budowlanych³¹. W 1998 r. zakończono prace adaptacyjne kotłowni węglowej na magazyn książek. Przebudowa polegała na utworzeniu trzech kondygnacji, ciągów komunikacyjnych i wind towarowych. Jednakże przekazanie wyremontowanych pomieszczeń do eksploatacji opóźniło się z uwagi na brak regałów na książki, a przede wszystkim na znaczne zawilgocenie pomieszczeń³². W 1999 r. zakupiono osuszacz powietrza DEHUMID-10 i zainstalowano go w zaadaptowanych pomieszczeniach³³. W 2000 r. zakupiono regały metalowe i zamontowano je w nowej części magazynu³⁴, a w roku 2001 całkowicie zapełniono magazyn składowy, gdzie przeniesiono część mniej poczytnych czasopism oraz depozyty druków zwartych. W 2002 r. przemieszczono ok. 250 tys. wol. czasopism w obrębie pięciu pięter magazynowych, zapełniając regały po czasopismach przeniesionych do magazynu składowego. Uzyskano w ten sposób miejsce na nowy wpływ czasopism na dwa do trzech lat.

2003–2005 – całkowity brak miejsca na nowy wpływ, przenosimy część zbiorów do Biblioteki Wydziału Zarządzania

85

W sierpniu 2003 r. przeniesiono czasowo do Biblioteki Wydziału Zarządzania druki zwarte oceniane jako najmniej wykorzystywane części księgozbioru. Kontynuowano przenoszenie w sierpniu 2004 r. Zwolnione w ten sposób regały zajmował stopniowo nowy wpływ druków zwartych. W 2005 r., w sierpniu, przeniesiono do Biblioteki Wydziału Zarządzania dalszą część księgozbioru głównego, łącznie w ciągu trzech lat około 65 tys. wol.

2006–2013 – nowa wspaniała Biblioteka, nareszcie znowu mamy miejsce, ale...

W 2006 r., w związku z oddaniem do użytku nowego gmachu Biblioteki, nastąpiły znaczne zmiany w rozlokowaniu zbiorów. Wróciły na dawne miejsce książki przechowywane czasowo w bibliotece Wydziału Zarządzania. Około 40 tys. wol. księgozbioru głównego i około 10 tys. wol. księgozbioru „W” przeniesiono do magazynów otwartych. Pozostałe 20 tys. wol. księgozbioru „W” i około 140 tys. wol. księgozbioru głównego

³¹ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1997*, s. 3.

³² *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1998*, s. 12.

³³ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1999*, s. 11.

³⁴ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 2000*, s. 10.

przemieszczono do magazynu zwartego w podziemiach nowego gmachu Biblioteki. Do nowego gmachu trafił także zbiór cimeliów. W ten sposób uzyskano miejsce na nowy wpływ czasopism.

W 2009 r. z uwagi na brak miejsca w piwnicy pod dawną aulą, gdzie gazety były dotąd gromadzone, podjęto decyzję, że roczniki gazet wydanych od roku 2009 będą ustawiane w piwnicy mieszczącej dawniej dublety.

W 2013 r. rozpoczęto przenoszenie ze starego magazynu do magazynu zwartego w nowym gmachu części księgozbioru głównego. Zwolnione miejsce zostanie zajęte przez nowe tytuły czasopism.

W następnych latach należałoby wygospodarować kolejne pomieszczenia na gazety, brakuje też miejsca na nowy wpływ czasopism. Magazyn zwarty w podziemiach nowego gmachu jest już w połowie wypełniony książkami. Czy trzeba będzie budować kolejny magazyn?

2. Organizacja pracy wczoraj i dziś

86

Od początku istnienia Oddziału wykonywano prace takie, jak: realizacja zamówień czytelniczych, prace porządkowe w magazynie, przemieszczanie księgozbioru w Sekcji Obsługi Czytelniczej oraz prowadzenie inwentarzy druków zwartych (do 1998 r.), opracowanie techniczne druków ciągłych i do 1998 r. zwartych, przygotowanie do oprawy i opracowanie techniczne po oprawieniu druków zwartych i ciągłych w Sekcji Inwentarza a od 1998 r. Sekcji Opracowania Technicznego Czasopism.

Prace inwentarzowe na znormalizowanych formularzach rozpoczęto w październiku roku 1946³⁵. Przyjęto zasadę „*numerus currens*”, numer inwentarzowy był jednocześnie numerem miejsca w magazynie. Początkowo sygnatury wybijano na sztywnych karteczkach, wklejanych i wystających ponad okładkę książki. Od roku 1947 zamieniono je na naklejki z sygnaturą. Od 1998 r. w związku z wprowadzeniem systemu Horizon, druki wprowadzone do katalogu online opatrywane są kodami kreskowymi, a od 2006 r. część księgozbioru także elementami systemu RFID. Prace związane z przygotowywaniem druków do oprawy zasadniczo się nie zmieniły. Nową czynnością jest wymiana stron w pozycjach wydawanych w formie skoroszytu (rocznie ok. 60 tys. stron).

Znacznie większe zmiany zaszły w sposobie zamawiania i realizacji zamówień czytelniczych. Od roku 1960, kiedy to zainstalowano się w nowym gmachu przy ul. Matejki, praca w Sekcji wyglądała następująco: należało przynieść z katalogu rewersy składane tam przez czytelników, ułożyć je według kolejności sygnatur, sprawdzić w kartotece wypożyczeń,

³⁵ *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1946/47*, s. 27.

czy poszukiwane przez czytelnika dzieło nie jest wypożyczone, oprawiane, zagubione itp. Była to czynność szalenie żmudna zważywszy na to, że na jednym rewersie znajdowało się często kilka, kilkanaście lub więcej sygnatur, a dziennie zamówień było od jednego do trzech tysięcy (w 2003 r. było np. 429 395 zamówień, średnio dziennie 1584). Po sprawdzeniu partia rewersów była dzielona na dwie części. Jedną, z rewersami opatrzonymi adnotacjami o wypożyczeniu, oprawie, zagubieniu itp., stemplowano odpowiednimi pieczętkami i wysyłało do wypożyczalni jako rewersy „niezrealizowane”. Drugą z rewersami na książki, które powinny znajdować się na półkach w magazynie, była przekazywana magazynierowi bezpośrednio wybierającemu książki z półek. Po wybraniu książek, wysyłało je do wypożyczalni. Podobnie postępowano z rewersami do czytelników na książki, czasopisma, rękopisy i inne.

Od 1 marca 2007 r. wprowadzono elektroniczny system zamawiania, co spowodowało znaczącą zmianę w pracy magazynu. Rewersy stosuje się już tylko sporadycznie, przy korzystaniu z maszynopisów prac doktorskich lub w przypadku awarii systemu. Zamówienie czytelnika drukuje się bezpośrednio w magazynie. Jedno zamówienie może opiewać tylko na jeden wolumin książki, czasopisma lub gazety. Katalog komputerowy rejestruje wypożyczenia, oprawę, opracowanie, zagubienia. Bibliotekarze znajdują na półkach stosowne dzieło i wraz z wydrukiem zamówienia przekazują je do Wypożyczalni, Czytelni bądź Wolnego Dostępu. Książki wypożyczane poza Bibliotekę są rejestrowane przy użyciu czytników kodów, dzięki czemu czytelnik uzyskuje informację, że książka już czeka na niego w Wypożyczalni. W przypadku braku zamawianej pozycji, poszukiwania i wyjaśnienia przyczyn braku prowadzone są w bazie komputerowej, a także w dawnej kartotece zawierającej już tylko zakładki informacyjne o zagubieniach czy umiejscowieniu danej pozycji w jednym z księgozbiorów podręcznych. Kartoteka jest przydatna w przypadku zamówień na pozycje nie wprowadzone jeszcze do katalogu komputerowego.

Dzięki wprowadzeniu elektronicznego systemu zamawiania przy realizacji zamówień magazynowych pracuje obecnie mniej pracowników niż przed rokiem 2006, choć realizują oni zamówienia na dzieła gromadzone zarówno w 10. piętrowym magazynie w starym gmachu, magazynie zwanym zwartym w nowym gmachu, magazynie składowym i w kilku piwnicach, w których przechowuje się gazety i czasopisma, zaś zbiory magazynowe od roku 2006 wzrosły o około 50 000 wol. czasopism i gazet i około 150 00 wol. książek. Liczą one dziś ok. 1 mln wol. książek i ok. 470 tys. wol. czasopism.

W ciągu minionych lat księgozbiór magazynów zamkniętych stale się rozrastał, wielokrotnie był przemieszczany i rozsuwany, przybywało pomieszczeń magazynowych. Zmieniły się metody i narzędzia pracy.

Niezmiennie pozostało natomiast podstawowe zadanie stojące przed Oddziałem: przechowywać, chronić i udostępniać zgromadzone zbiory.

Żadna większa biblioteka nie mogłaby funkcjonować bez magazynu i pracy magazynierów, mimo że te aspekty działania biblioteki nie są widoczne, efektowne czy spektakularne.

Bibliografia

- Andrzejewski J., *Rozbudowa Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi. Stan prac*, [w:] *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1985/86*, Łódź 1987.
- Dylik Z.S., *Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi w pierwszym okresie istnienia*, „*Życie Szkoły Wyższej*” 1980, R. 28, nr 7/8.
- Sprawozdania Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za lata 1945/1946–2000.*
- Więckowska H., *Organizacja Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi*, [w:] *Pierwsze Dziesięciolecie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi 1945–1954*, Łódź 1955.

Dynamika systematycznego wzrostu, nowoczesna przestrzeń intelektu, labirynt znaków, magia zaangażowanych w swoją pracę ludzi z pasją – to tylko kilka haseł, które przychodzą na myśl, kiedy chcemy przywołać nazwę Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego i 70 lat jej historii. Łódź przed dwoma wiekami powstawała z tradycji niejednorodnych, i podobnie powstawał – jako mozaika różnych treści intelektualnych – Uniwersytet Łódzki.

profesor Jarosław Płuciennik

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu
ŁÓDZKIEGO

www.wydawnictwo.uni.lodz.pl
e-mail: ksiegarnia@uni.lodz.pl
tel. (42) 665 58 63, faks (42) 665 58 62

ISBN 978-83-7969-679-6

9 788379 696796